

Rehekuu
24. päiv
2019

Nummör
21 (449)

Leht mass 0,50 €

UMĀ LEHT

VANA - VÖROMAA RAHVA UMĀN KEELĒN LEHT

**Kahro Marek lapikust
maast ja ümārigust tōöst**

Kae lk 2

**Paigavaimu huvilidsō kaiva
Kōivu Madissō kotussit**

Kae lk 3

**Kas omma olōman korgōmba
vāe, miā mi tegemiisi juhtva?**

Kae lk 4

Vōrol peeti hādā kōrral toimōtulōgi laagripāivā. Naiskodokaitsō Vōromaa ringkund ja MTÜ Kotkasōbrad kōrraldi minevā puulpāāvā Vōro spordikooli saalin «Ole valmis!» laagripāāvā. Opati, kuis kaitsa hinnāst ja ligimāidsi kriisi-olokōrran, kuis luudusōn pikembāt aigu toimō tulla, kuis tuld kistuta ja pallo muud. Laagripāāvāil oli ligi 60 ossavōtjat.

Pildi pāäl kāū opitarō, kon kōnōldas ja nādātās, midā silmān pitā ja ūten vōtta, ku lāāt mōtsa siinde vai matkalō.

ALDOŠINI MERLITI pilt

Vōistlusōlō saadōti 44 vahtsōt vōrokee- list laulu

Timahavadsōlō Uma Lauu vōistlusōlō tull' inneolōmalda hulk laulō – kokko 44. Noidō siāst valisi hindamiskogo lōpp-vōistlusōlō 25 laulu.

Seokōrdsō Uma Lauu hindamiskogo liikmō omma muusik Roose Celia, laululuuja ja muusigaoppaja Tamra Kait, koorijuhut Joosingu Küllike, Vōro instituudi direktri Kuuba Rainer ja Vikerraadio muusigajuhut Teppani Sten. «Lōppvōistlusō laulō olf vāe-

ga rassō vāllā valli, selle et nāid olf konkursilō tulnu tōtōst pallo. Om uuta pōnōvat vōistlust.» ūtef hindamiskogo liigō Tamra Kait.

Vōrokeelidse laulu- ja rahvapido Uma Pido kōrraldajidō luudut Uma Lauu vōistlust peetās joba nelās kōrd. Vōistlusōga tahetas hārgūtā laulutegijit luuma vahtsit vōrokeelistsit laulō ja tāv-vendā Uma Pido laulukavva.

Uma Lauu lōppkontsōrt tulō 7. mārdukuul Mooste folgikuan. Ligembāt teedūst saa kaia tast-samast reklaamiplakadi pāält.

UL

Kaplinski Jaani latsōpōlvō suvō saiva kaasi vaihōlō

RAHMANI JAN

**Trūkust om tulnu vahtsō-
nō vōrokeelne raamat,
Kaplinski Jaani kirotōt
«Latsepōlve suve». Nigu
raamadu nimigī ūtes, tu-
lōtas kirānik miilde, kuis
tā latsōpōlvōn suvildō
Lōuna-Eestin maal kāve.**

Raamatust lōūd lugōja nii Kaplinski perekunnaluu pōnōvit momente, perānsōa-
aigsōt olostikku ku ka ilosat vanaperālist vōro kiilt. Jutu
sisse omma kōūdedū tāhele-
pandmisō luudusō, kotus-
sidō ja inemiisi muutumisō
kotsilō ao joosul.

«Latsepōlve suve» om Kaplinski kolmas vōrokee-
line raamat. Varrampa om
timālt vōro keelen ilmunu
esimuudu reisikiri «Mōtsa
ja tagasi» ja luulōtuisi kogo
«Taivahe heidet tsirk».

RAHMANI JANI PILT

Kirānik Kaplinski Jaan umalō vahtsōlō vōrokeelitsēle raamatulō autogrammi kirotaman.

Lindora laadutt saa vahtsōt Vōro-Seto tāhtraamatut

Valmis om saanu tulōva aastaga Vōro-Seto tāhtraamat. Midā vahtsōst raamatust lukō vōit, kōnōlōs tāhtraamadu kokkosāadjā Pandi Annika: «Tulōva-aasta tāhtraamat kaes Vōro ja Seto nuuri ja nāide luudut. Sinā sekkā om sāetū ka tsipakōsō laulu- ja tandsopido juttu. Autori omma nii joba tunnōdu ku ka viil tundmalda noorō. Nāūtuses omma hindāst ja ummist mōt-tist kirotanu inneskine profi-sportlanō Piho Han Hendrik ja parhillanō nuursootska Tarrosō Triinu-Liis.

Luulōtuisi omma jaganu seoaastagadsō TarSlāmmi vōit-ja Kuslapuu Kaisa ni samal vōistlusōlō hāid kotussit saanu Aalmanni Aliis ja Vesselovi Joosēp. Tāhtraamadu pildi om joonistanu kunstnik Mōttusō Kadi. Tōisi kirotajit tulō lugōjal hindāl avasta.

Vahtsōnō om seo aastaga tuu, et tan tāhtraamatun omma pia-aigu kōik aša kirotanu noorō. Ōnnō ūts retsept ja tsōōrigu tāht-pāāvā intervjuu omma tulnu joba tunnōtuisi ja tsipakōsō vanem-bidō inemiisi kāest.

Lisas juttōlō, luulōtuisiilō ja retseptele om iks olōman ka kal-lendrī, a tuu om seokōrd tāhtraa-madu lōpun kuun jaoga «Simuna-pāāvāst simunapāāvāni».

Vōro-Seto tāhtraamat om kōgō edimāne raamat, mille ma esi kokko olō pandnu, a looda, et mitte perāmāne. Raamatut kokko panda olf tūkk tūūd, a ma arva, et lōpptulos sai peris hāā. Nii et tulkō aga 28. rehekuul Lindora laadu pāāle! Ku hāste otsi, vōi sāält tāhtraamadu ūles kah lōūdā.»

UL

4.–10. mārdukuuni peetās vōro keele nādālit

**4.–10. mārdukuuni peetās Vōro insti-tuudi iistvādāmisel vōro keele nādālit. Avaldami nādāli joosul plaanituisi tegemiisi kava, kohe vōi tulla tāv-
vendiisi.**

3. mārdukuul kell 11.05 kullō Vikerraadion «Mnemoturniiri», kon Kōivupuu Marju lugō ette vōrokiilse kūsūmuse!

Terve nādāli joosul saava kee-lehuvilidsō tetā veebin viktoriini, miā tutvustas eesti ja vōro keele essū-tüssōnnu. Lingi lōūd Vōro Instituudi kodolehe pāält ja Facebooki lehelt.

Ilspāāvāst riidini kell 11.30 ja 22.30 saa kullōlda Vikerraadiost jāre-juttu: Kaplinski Jaani vahtsōt raama-tut «Latsepōlve suve» lugō Sootsi Ago.

Terve nādāli joosul omma Teppani Steni ja Oja Andrese saatō Vikerraad-ion harilikust vōrokiilsembā.

6.–10. mārdukuuni kōnōldas

Kreutzvaldi muusōumin külāliisiga vōro keelen.

4.–8. mārdukuuni peetās Karilatsi vabaōhumuusōumin mārduinādālit. Latsiaialatsilō ja pōhikooli edimādsē ja tōsō astmō opilaisilō kōnōldas vōro keelen mārduio kombist, lauldas Pōl-va kihlkunna jt Lōuna-Eesti laulō.

4.–8. mārdukuul tsihiotsmismāng Karilatsi vabaōhumuusōumin. Pōhi-kooli vanōmba astmō ja gūmmaasiu-miopilasō saava māngj vōrokeelist maastigumāngu.

5. mārdukuul kell 18 kirāndūsōdak ja kontsōrt Tarto Kirāndūse Majan. Kauksi Ūlle ja Kahuski Maali kōnō-lōsō umast vōro-eesti luulōkogost «Paralleeluniversum».

6. mārdukuul kell 11 II–VII klas-si opilaisi vōro keelen ettelugōmi-sō päiv «Kullō, ma loe sullō!» Pōlva keskraamadukogon.

6. mārdukuul kell 11 ja 13 nādātās Kreutzvaldi majamuusōumin «Mino Vōromaa» sarja 30. kogomikku ja Sepā Joosēpi pilte nāūtūst «Tsōōrik-vāeline». Loetas ette latsi vōrokeelistsit jutukōisi. Vōro sōnnu tundmisō vikto-riin ja pildi tshkendāmīne.

6. mārdukuul kell 18 muusika-lis-kirjāndūslīk ōdak Parksepā latsiaia saalin: muusikat tege ja laul Kalkuna Mari; ummi vōro-eestikeelistsit latsi-raamatit nāūtās Laanō Triinu.

7. mārdukuul kell 11 ja 13 Kreutzvaldi vōrokiilse muinasjutu kul-lōminō helūtsōōri pāält Kreutzvaldi majamuusōumin. Valik: «Kuuvalgōl vihtlōja neitsi», «Vaeslatsō jahvōkivi», «Vākev vāhk ja ahnō naane». Pildi tshkendāmīne.

7. mārdukuul kell 18 vahtsōdō vō-rokiilside laulō vōistluskontsōrt Uma Lauu Mooste folgikuan.

8. mārdukuul kell 11 ja 13 nādātās Kreutzvaldi majamuusōumin piltee-post «Kalōviipoig» ja loetas tuud ūtitselt ette.

8. mārdukuul kell 13.30 vahtsō vōrokiilse Tāhekesē nāūtāmīne Vōro-maa keskraamadukogo latsiosakun-nan.

9. mārdukuul kellā 9–14 om Vōrol Uma Meki suurlaat, kon kaubōldas kotusōpāāildse sōōgikraamiga. Laa-du ūts kauplōmiskīil om vōro kiil.

7.–10. mārdukuul saa TaIna liinan mardilaadul vōro kiilt kōnōlda: vōro-kōsō nāūtāsē sāāl savvusanna- ja kāsītūkaupu. Mardilaat kāū Saku suurrhallin, vōrokōsō lōvvāt ūles Vā-na-Vōromaa Kāsītūū mārgi alt.

Tāpsempā teedūst saa kaia Vōro insti-tuudi kodolehe wi.ee pāält.

UL

UMA PIDO
KU KEELKATVU KUNNAT, SÕU LÄPIVA LAULUJA

**VAHTSIDÕ VÖROKEELITSIDE LAULÕ
VÕISTLUSKONTSÕRT
UMA LAUL**

7. NOVVEBRIL 2019 KELL 18 MOOSTE FOLGIKUAN

AAPO ILVES **MARI KALKUN** **PULGA JAAN** **JAN RAHMAN**
URMAS KALLA **MARGIT OKVA** **HEIKI KELP**
TRIINU LAAN **KAUPO ELISTE** **JA TÕSÕ**

PAUSÕ TÄÜTVÄ MOOSTE RAHVAMUUSIKAKOOLI MUUSIKU
KRISTA, RAIVO JA MIHKEL SILDOJA JA OTT KAASIK.

PILET PILETILEVIST 5 EURO, PAIGAPĀĀL TOPĒLT.
ALLA 12-AASTADSÕ MASSULDA.
KÕRRALDAS VÖRO SELTS VKKF
LĀHEMB TEEDÜS: UMĀPIDO.EE

Käük Kõivu Madissõ maiõ pääle

RAHMANI JAN

Joulukuu alostusõn saa tunnõdu kirämehe, filosoofi ja füüsiku Kõivu Madissõ (1929–2014) sündümisest 90 aastaka. Tarto ülikoolin om seo süküs kursus, kon kõnõldas Kõivu Madissõ võro-ainõliidsi teossidõ paigavaimust ja mõtlõmisõst. Minevä puul-päävä käve tuu kursusõ rahvas ligembält tutvas saaman paikuga, min-kast Kõiv umin kirätõien kirotanu om.

Kõivu Madis om kimmähe üts võro kultuuri suurkuju. Timä ütten Lõhmussõ Aivo-ga kirotõt ja 1987. aastagal ilmunu näütemäng «Põud ja vihm Põlva kihelkonna nelätõistkümmendämä aasta suvõ» olf üts võro keele liikmisõ herätäjät. Taad näütemängu, kon kõnõldas Kõivu suguvõsa luku, män-gitäs parhillaki Talna Eesti Draamatiatrin. Vast kõgõ kirivämb tegeläne tollõn näütemängun om põrssalõikaja Peetso Saamo, kellega hiidütedäs poiskõisi: «Poiss, kos väits! Peetso Saamo tulõ!» Näütemängust om tettü ka televavastus.

Kõivu Madissõ tõõnõ tähtsä võro keelen ilmunu teos om mälehtüsisafa «Studia memoriae» tõõnõ osa «Kähri kerko man Pekril». Ka sääl kõnõldõs Kõiv

RAHMANI JANI PILT

Kähri kerko man Pekril. Matkalidsõ omma jõudnu Kähri lähküle Pekri talo mano.

umast suguvõsast, a päämine, minka tä tegeles, om hindä ja tõisi inemiisi mälehtüisi ja mäletämiisi uurminõ. Nii ei olõ määnegi ime, ku üttest ja samast aasast om tä kirotanu mitund muudu. Inemise mälehtäse asju esimuuudu, ka ütten inemisel vöi mõnõst sündmüsesst olla mitu esimuuudu mälehtüst.

Kõivu Madis kirotas pallo ka lõhnust ja värvest, midä mälehtäs. Lõhnu siän and tuuni saialõhn, miä om jäänü miilde suguvõsa pekritüükuust, kon kõgõ saiü küdseti. Vär-

vest kõnõldõs Kõiv kõgõ inämb kõllatsõst, sügüsele umatsõst vahakarva värvist. Ja vast kõgõ tähtsämb om Kõivu Madissõ Võromaaga kõüdetüin jutõn paigavaim.

Tuud paigavaimu ja sügüseidsi värve kaeman, noid lõhnu nuhutaman kävegi kamp Kõivu-huviliidsi tuul kullatsõl rehekuu pääväl. Et jõudnu rohkõmb paiku läbi kävvü, sõidõti autidõga. Alostõdi Mehikuurmast, kost osa Kõivu Madissõ Kiisleri-nime-liidsi sugulaisi peri om. Käüti

Kuurvere veski man, Kiuma külän, esihindäst mõista ka Pekri talo man Kähri lähküel. Päiv lõppi Kähri ja Põlva kalmuaia kaemisõga.

Et tege olf kursusõ opikäügiga, es kaia niisama ümbre, a mitmõl puul loeti ette Kõivu Madissõ kirotõdud ja kõnõldi egäst paigast lähkümpä.

Ülikooli Kõivu-kursust vidä Tarto Ülikooli Lõunõ-Eesti keele- ja kultuuriuuringidõ keskus. Kursust lugõva Kalla Urmas, Saarõ Evar, Allasõ Tiia ja Parhomenko Eduard.

PILT VÕRO INSTITUUDI PILDIKOGOST
Kõivu Madis.

Telemiis Kersna Vahur käve Talna võro seldsil külän

MÜRSEPÄ KÜLLI

«Olf hää olla ummi siän.» Säändse mõttö kirotf Kersna Vahur Talna võro seldsi küläliisiraamatuhe 2019. aastaga rehekuu 6. pääväl, ku käve meile umast elost ja tegemiisist kõnõlõman.

Taad väega esieralist telemiist, raadiohellü, aokiränikku ja kiränikku, spordi- ja matkamiist sai joba kavva aigu külälidses mõtõldu ja kutsutu, a õnnõ nüüt sai asi teos. Küläliline esi, suunukk ülespõld, ütelf, et mitmõhärävankriga veeti kohalõ.

Tuu pääle kaemalda es tulõ määnestki vastassaisi esinejä

ja saali vaihõl. Joba edimäde sausõga olf kõüdüis luudu.

Arvada om inämbüsel tiidä, et tä Antsla poiss om, ja tuuperäst olliva mi seldsi inemise, kiä tä oppajast esä käe all trennikoolitust saanu, esierälidselt herevil, ku nä tuud uudist Vahuriga jagi.

Küsümise pääle, määndse nipiga tä õnnistu olla ainumano aokiränik, kiä Voikadõga kõnõlda sai, läts Vahur väega herevile ja kõnõlf, kuis tuu lugu sai kuldsidõ tähtiga tä aokiränigutüü raamatuhe kirotõt. Märksõnas om «usaldus». Tuusama tunnõ olf ka saalin, ku tä mi iin kõnõlf. Tuunsaman võtmõn olf ka vastus küsümisele, kuimuudu tä jõud nii la-

jalt mitund jumalat tiini. Vastus olf, et jummal om üts – tuu om televisioon, tõõsõ omma kõrvharho, nigu katsajalal om mitu jalga.

Uma kiränigutüü parhilla perämäne (2018. aastal vällä ant) raamat Oti Urmasõst olf täl ka ütten. Kiä tahtsõ, võisõ hindäle ka osta, ütten auto-ri pühendüse ja Oti Urmasõ lemmiklõhnaga perämäde lehe pääl. Tahtjät olf rohkõmb ku raamatit, nii et Vahur pidi vaihõpäävl viil kotun käümä, et vahtsõnõ ports manu tuvva.

Kuna tä küläliidsiraamatulõ kirotõdu lausõ perrä hinnäst mi man häste tundsõ, loodami, et näemi tedä viil mi hulgan, ka seldsi liikmõna.

PLUMANNI KAJA-RIINA PILT

Telemiis Kersna Vahur om trehvänü Talna võro seldsi autogrammijahitjidõ küüdsi.

URMI AILI

Priinime lugu

Rubriigin kõnõldas perekunnanimi periolõmisõst ja tähendüsest.

Keem

Perekunnanime om täämbä Eestin 51 kandjat. Algujul Keem om taa nimi pant õnnõ ütten paigan – Vaabina mõisan Urvastõ kihlkunnan, Keema talust Keema Aadu perrelle.

Läänemaal Võnnu mõisan sai priinime Kem mõisa vabadiik kangru Wilhelm uma perrega. Tuu nimi – kuigi välläütlemine olf kah [keem] – om edesi kestnü üte e-ga kiräpildiga, a mitte õnnõ. Keriguraamatin om näät kirotust Kehm ja tuust olõs ildamba võinu ka Keem saia.

Vaabinast Urvastõ mõisalõ edesi viidü Keema talunime perrä panti sääl mõisan prii-

nimi Keeman. Tuul nimel om 18 kandjat, lisas viil Kehman ja Keemann. Kuigi nimi om peri Keema talust, kõnõldas seo ilma aigu Keemi-nimeliisist, vaest ka tuuperäst, et olõs võimalik vahet tetä näütüses Keema Hera (talunimi + priinimi) ja Keemi priinime kandjidõ vaihõl.

Keema talunimi om peris vana. 1688 olf Kehma Marth säalsaman kubjas ja Kehma Paap elli Liiva kandin. 1638 olf esä vai vanaesä Keema Paap vahtsõnõ peremiis Kõrbjärve külän (Keema järvi vana nimi!), tä olf sinna tullu Kruutusõst. Säanesama nimi om tegünü Laadoga-Karjalan, säält om peri soomõ perekunnanimi Kiema. Nime kõgõ usutavamb se-

letüs om vinne muudu kutsminõ Tēma [geema], miä vastas kerigukallendri edenimile German, Gemell ja Gemin. Kõik nuu omma Vana-Rooma edenimmi hulgast õigõusu traditsiooni üle võedu. Gemellus ja Geminus tähendi mõlõmba 'katsik', Germanus ku edenimi tähend 'veli'.

Keema Aadu pojapõjapoja Kaarli latsits kats omma tuntus saanu. Tütär Hella opsõ keele-üidüst, olf võro ja tartu keele suurkoguja ja -tundja. Poig Keemi Harald läts sõa aigu soomõpõisist, tull säält tagasi ku Haukka grupi luuraja, olf mõtsaveli ja sai surma lahingun Lükä punkri man joulukuul 1945.

SAARÕ EVAR

Hüvä nõu

Maahaina võim. Tõnõ jago

Ütelädäs, et poolõ haigusõ umma tekkünü mi hindä süül. Inemine um länü seo hää eloga nii mugavas ja laisas, et süü pallo ja kõnd veidü. Nii kogonõski mi iho pääle rasvakiht, mis ei lasõ ihol hengädä. Süük um kah väkev ja egäsugusõ tõvõ nakkasõ meile tuuperäst pikäpääle ligi hiilmä. Et naid tõpi pidurda, ommaki edevanõmba mitmit retsepte pruuvnu. Ja põlvõst põlvõ tarkuisi edesi andnu. Olõ esi kah näist mitmit perrä pruuvnu.

Inne kui lää tõpi mano, kõnõlõ vannost tarvisõl olnuist mitmõ haina ja mara tsäist.

Nuurusõ ja ilo tsäi

Ubinakoorõ, pujengi häitsmelehe, jasmiihäitsme ja mõtsmaaskalehe. Katõ kruusi kottalõ võtta ekäütte üts supilüidsatäüs. Kuna ubinakoorõ umma paksõmba, sis keedä 3–5 minotit ja lasõ 5–10 minotit tõmmada. Võit egä päiv juvva.

Tsäi väsumise vasta

Ofavitsamafa, tsitronikuur (või ka tsitronimahla tsäi sisse tsilgada), põdrakanep. Võta kolm ossa ofavitsamarju, kats ossa tsitronikuurt ja üts osa põdrakanepit. Keedä väiku tulõ pääl 5 minotit ja lasõ veeränd tunni saista. Võit kah egä päiv juvva.

Rahustaja tsäi

Vehverment, viinalill (naistepuna), meliss. Võta kolm ossa vehvermendilehti, kats ossa viinalilli ja üts osa melissilehti. Keedä 3–5 minotit ja lasõ 5–10 minotit tõmmada. Vai sis vala kõvva kiiv vesi pääle ja lasõ veeränd tunni tõmmada. Võit juvva nii hummogu ku õdagu. A õdagu inne magamaminekit um parõmb, saat hää unõ.

Virgutaja tsäi

Nõgõsõlehe, apõlsnikuur ja piimohtjas. Või võtta kõiki ütepallõ. Kes um nõgõsõ vasta tundlik, nigu ma esi, tuu võtku kats ossa apõlsnikuurt ja piimohtjast ja üts osa nõgõst. Keedä 3–5 minotit ja lasõ 5–10 minotit tõmmada. Juu hummogist!

MÄRDINÄTÄL
KARILATSI VABAÕHUMUUSEUMIN
4.-8. MÄRDIKUUD

TEEDÜS JA KOKKOLEPÄMINE
7970 310, 5801 8601 v.a
polvamaa@wi.ee

Kes andsõ kõrraldusõ?

REILIKU KALEV

OIJ 2015. aasta rehekuu 16. päävä hummok. Tei uma toimõtusõ tarõn är ja lätsi muru pääle puid lahkma ja riita pandma. Tüüd oll umbõs tunni jagu ja säändse tüü tii ma harilikult kõrragõ är.

A tuukõrd läts asi tõistmuudu. Jõudsõ tüüga umbõs poolõ pääle, ku panni millegiperäst kirjõ käest. Lätsi tarrõ, pandsõ parõmba rõiva sälgä ja sõit läts rattaga Antsla liina.

Liinan lätsi Hauka Konsumi puuti, kuigi osta es olõ midägi vaia. Osti mõnõ aša, panni nuu sälläkotti ja naksi poodist vällä astma, et kodu tagasi sõita.

Nüüt läts asi jäl tõistmuudu, ku plaanin oll. Ma tei ussõ vallalõ, et vällä saia, a samal aol astsõ Kavanti Helve välimädest ussõst sisse. Saimi nõnnapite kokko. Helve om mu kunagidsõ tüüseldsilidse Nikandrovi Jüri tõõnõpuul. Teretimi ja ma küsse: «Kas Jüri om kotun?» Sai jaatava vastusõ ja ütli: «Lää Jürile küllä.» Olli tuu aasta Antslan käänü mitukümmend kõrda ja Jüri puul kats kõrda kotun, a kokku es trehvä ei Jüri ega Helvega.

OIJ hää miil kokku saia

REIMANNI HILDEGARDI TSEHKENDÜS

ustava sõbra, kunagidsõ tüüseldsilidse ja hää inemise. Nii olgi. Haudapandminõ sündü ilusal päivilidse 29. rehekuu pääväl Antsla matusaida. Olli üts kirstukandjist kabõlist havvakotusõlõ. Pääle muldapandmist oll matusõlaud, kon kõnõldi Jürist ku nallamehest, kes tegi nalla ka hindä üle, abivalmist inemisest, ustavast sõbrast,

hää inemine om mi siäst kaonu. Nii olgi.

hääst tõõstõpoolõst, latsi esäst, kasulatsi esäst ja latsõ-latsi vanaesäst. A kes andsõ mullõ kõrraldusõ tüü poolõlõ jättä, et nõnnapite kokku saia Helvega? Kas omma olõman määdsõgi taivadsõ väe, kes mi tegemiisi vahel juhtva? Olõ õks tuu pääle mõtõlõnu, a seletüst ei olõ löüdnü.

Närduseto küläh

Seo lugu juhtu umbõs minevä aastasaa kuvvõkümnenidil aastil, ku viil närduseto vai kausiseto, kuis kiäki kutsõ, ilma piteh hobõsõga rännäs. Tä kořas närtõsõ ja noidõ iist andsõ vasta saviliudõ vai pottõ. Arvada vei sõs närdso Rāpinā paprõvabrikõhe.

Küllil pääle oll säädüse puult sõna saadõt, et õga inemine piät laskma üte üü kausisetol hindä puul maada.

Üts õdak jäigi närduseto mi poolõ tüüd. Õdaku tegi imä tälle leso pääle asõmõ, selle et tä kaiuas külmä. Üümaja iist kinkse

seto ilosa livva tenõtāhes.

A üüse pandsõva sulī tähele, et kausiseto hopõn saisi mi moro pääl, ja tulliva vargilõ. Nä vōti kõik parõmba kausi ja poti ärki.

Hummoku paksõ imä viil setolõ süvvä ja sõs läts viimāne hobõsõ mano, et voori pääle sõita. Äkki pand tähele, et närdso kuurmat om tohratu. Seto nakaš serkāmā liudõ – es olõki, õnnõ mõni pott. Vennikene virof kõik rābālā vankrist maha, esi sülgeli ja vandsõ kuradit. Suurõ vihaiga karaš seto vankrihe ja andsõ valgõlõ piitsa. Närdso jäivā mi moro pääle videlemā.

Külā pini ummi kutsikidõga tullī esi appi. Näil oll suur lõbu pulstõ puusti, noid tuustada ja kakku. Sāäl viil purõlda parõmba rābālā peräst. Osa kaltsõ vinsi kutsigõ külā pääle lakja. Inemiisi ussaia mustõndi õnnõ rābālist, nigu olõsi kuurma santõ maaha kopsatu. Nii mõnõgi muti käest, kiä es tiia seto puustmist, saimi tuuperäst hõrsādā.

A kausivarga kõsisti peenikeist naaru ja mekse kangõmbat kraami. Nimä jõudsõ inne setot livva maaha müvvä.

LIIRA SINGA

Maolda nali

Mõni nali om nii maolda, et aja peris naardma. Toimõndaja om üte säändse siia vällä valinu.

Järgmāne minejä

Vanapaar om kotoh. Naanõ tohkõndas kõõgih ja miis lugõ tarõh lehte.

Miis hõikas naasõlõ: «Lehte om pantu, et naabrinaanõ om är koolnu.»

«Mis täl viga oll?» küsüs naanõ.

Miis vasta: «Olõ-i pantu.» Naanõ ohkas: «No sõs olõ ma järgmāne.»

Parm tsuskas

Nalapidiga tsuskas ütiskunda mõnõst hellembāst kotussõst Rõugõ Rebāse külā miis VARUSTINI ANDRES, tunnõt ka nimega PARM.

Tossu Tilda pajatus

Bussijutt

Kats mutikõist istva kõrvuisi bussin ja ajava juttu.

Bussi moodor mürises. Ja egas vanal inemisel kõrvakuulminõ olõ-i ināmb tuu, mis täl noorõn oll.

Üts mutikõnõ kitt: «Mul kasvi seo aasta kurgi nii pikās ja tomadi nii suurõs!» Tā näütās kāsiga kurgi pikkust ja katõs kokkõpsitõdõ ruskuga tomadi suurust.

«Midä?» küsüs tõõnõ mutikõnõ. Kõnõlõja ütles vahtsõst, et kurgi olli voh ku pikā ja tomadi voh ku suurõ. Et asi selgemb olõs, näütās tā kāsiga ette. «Midä?» küsüs tõõnõ mutikõnõ jäl. No lātt kõnõlõja tuusama jutuga kolmanda tsõõri pääle.

«Ma saa arvu küllh,» kost tõõnõ mutikõnõ. Trüüstmises arvas viil: «A vast om tā muidõ kah hää inemine.»

TOSSU TILDA

Latsilõ

Vastus saada üte nädälil jooksul meiliaadressi pääle latsinukk@umaleht.ee vai postiaga: Uma Leht Tartu 48 65609 Võro.

Vastussõ mano panõ kirja uma nimi, vannus ja kimmāhe ka postiaadrõs.

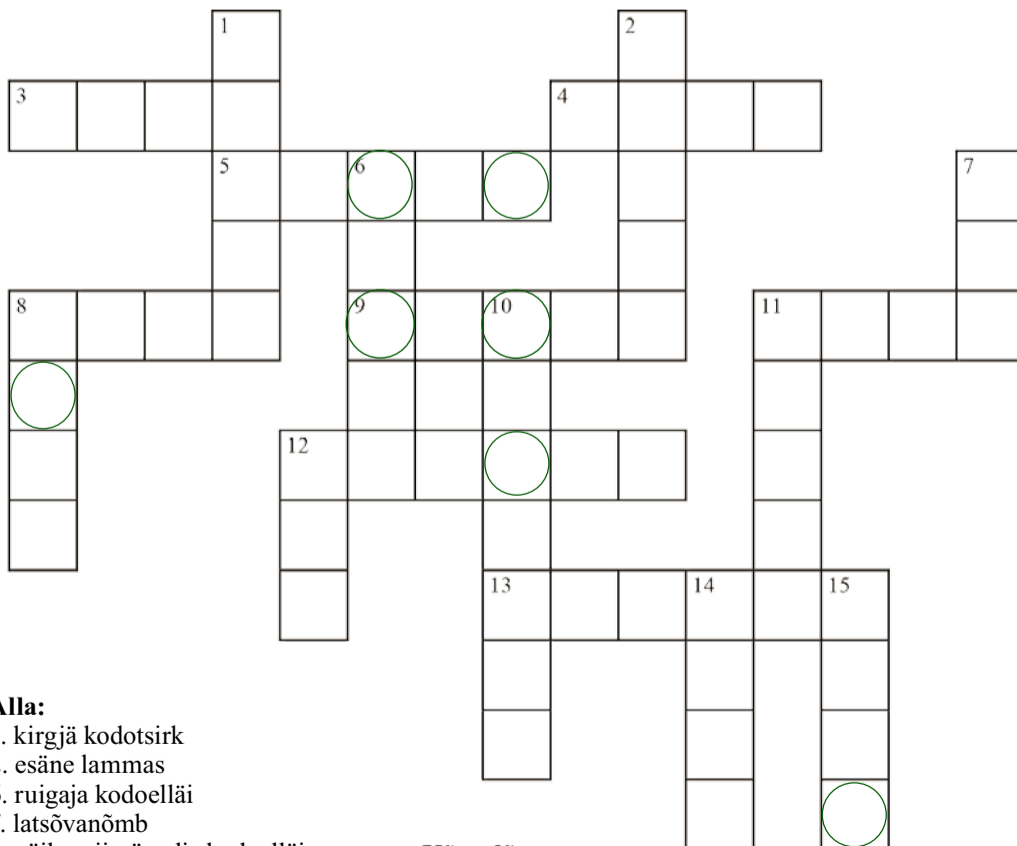
Vastajidõ vaihõl loositas vällä võrokeelitsit latsiraamatit vai plaatõ.

Latsinukka tugõva Võro Instituut ja Võro selts VKKF.

Minevä kõrra vastus om 5 ÕIGÕT JA 5 VÕLSS LAUSÕT.

Avvohinna saa HEINMETSA HUGO (8) Häätarõ külāst.

Tii' är' ristsõna! Vastussõ saat kokko rohiliidsi tsõõrõ seest.

Alla:

1. kirgjä kodotsirk
2. esāne lammas
6. ruigaja kodoellāi
7. latsõvanõmb
8. väiku piimāandja kodoellāi
10. mitte edimāne, a ...
11. nõkluga mõtsapuu
12. nařakas hüplejä ellāi
14. piimāandja ellāi
15. mõmisõja mõtsaellāi

Kõrvalõ:

3. kodovalvja ellāi
4. vihtlõmisõs tarvilik asi
5. nõkluga puhm mõtsan
8. nummõr ja puu
9. inneskine president
11. tsirgukõisi kodo
12. edimāne kooliraamat
13. härm (eesti keelen)

Muda Mari pajatus

Vilepuhkminõ kaitsõ ala

Ma kuuli raadiost, et võetas vasta puhkpilliorkestridõ kaitsõmisõ kõrd. Tuu om õigõ küllh. Ma olõ iks nānnü, kuimuudu nuu orkestrijuhi vehkvā vihatõlõ katõ käega pillimiihi iih, vits käeh. Võiolla mõni om eski kāsiga külge lānnü. Selle om näid iks vaia kaitsa.

A ma sai arvu, et tuu säädü-

sega kaitsas õnnõ vilepuhkjit. Suurõh sümfooniaorkestrih om noid pille kah, midä piā-i puhkma. Vai mõtõldaski, et ku viulimāngjäl om uma kepp, millega tā viulikiili nühk, sõs julgu-i orkestrijuhit näid puttū. Kõgõ parõmb om suurõ trummi māngjil. Noil om uma kimmās sõanui. Tuu nuiaga vōi kõigilõ vasta anda ja ka vilepuhkjit kaitsa.

MUDA MARI

Telli Uma Leht!

6 kuud – 6 €, 12 kuud – 12 €, e-ervõ püsimumaleping 0.85 € kuun.

Telli saa ExpressPostist: tellimine.ee/umaleht tel 617 7717.